

Beleidsplan 2022 - 2023

Dit wordt ons niet ontnomen: lezen
en ademloos het blad omslaan,
ver van de dagelijksheid vandaan.
Die lezen mogen eenzaam wezen.

Uit 'Onvervreemdbaar' van Ida Gerhart

Inhoud

Hoofdstuk 1	Waar staan we nu, eind 2021	blz. 3
Hoofdstuk 2	Doelstelling Senia	blz. 5
Hoofdstuk 3	Sterke en zwakke kanten	blz. 6
Hoofdstuk 4	De mening van deelnemers	blz. 10
Hoofdstuk 5	Voornemens, aandachtspunten voor de komende twee jaar	blz. 13
Bijlage 1	Aanbevelingen project Oranje Fonds	blz. 17
Bijlage 2	Plaatsen wijken/stadsdelen Senia-groepen	blz. 19
Bijlage 3	Citaten en bijzondere namen van groepen	blz. 21

Hoofdstuk 1. Waar staan we nu, eind 2021

Dit beleidsplan komt tot stand aan het eind van 2021, midden in de vierde coronagolf. Hoe staan we ervoor?

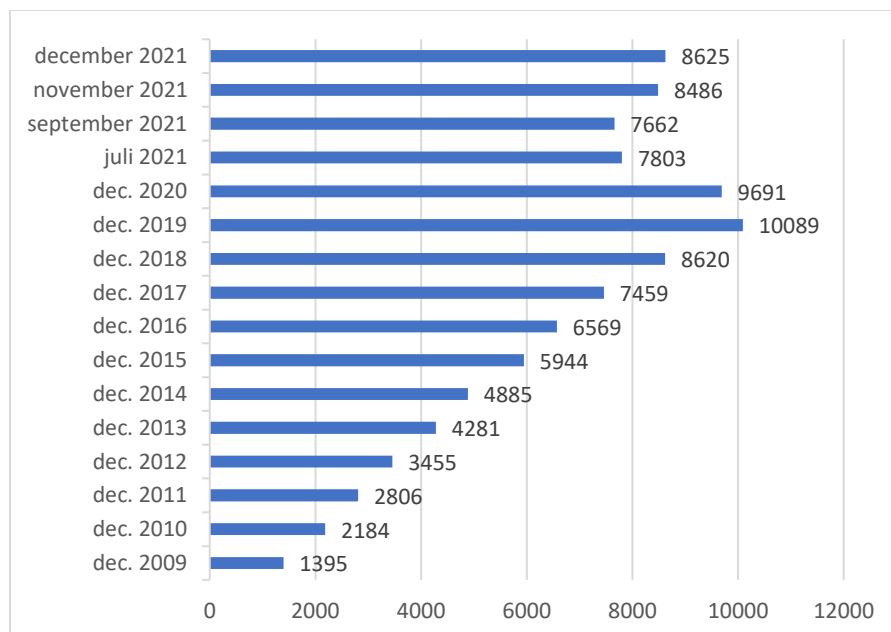
Aantal deelnemers

Senia telt in november 2021 ruim 8.500 deelnemers. Vanaf de oprichting was er sprake van een constante groei, van 10-15% per jaar. De aanwas met nieuwe leden/deelnemers was groter, maar er was ook steeds sprake van verloop.

We gebruiken in dit beleidsplan soms de term 'leden' als synoniem voor 'deelnemers', hoewel 'leden' in ons geval juridisch gezien niet de juiste term is. Senia is immers een stichting. Toch gebruiken we in dit document het woord wel, 'leden' is een term die een grote betrokkenheid suggereert, en je kunt het ook lezen als 'leden van een leesclub'.

De knik in de groeicurve ontstond tijdens de coronapandemie. Slechts een derde van de Senia-groepen kwam nog bij elkaar zoals daarvoor (veelal online), een derde bleef elkaar wel zien maar veel minder – vaak in de buitenlucht zolang dat nog kon – en een derde deel zag elkaar helemaal niet meer. En dat voor twee jaar (voor zover we bij het schrijven van dit beleidsplan kunnen overzien).

Zwakkere groepen vielen uit elkaar. We konden geen nieuwe groepen oprichten om die uitstroom op te vangen. En groepen die 'vacatures' hadden, namen geen nieuwe mensen op. Liever bleven ze een beetje klein om veilig in huiskamers bij elkaar te kunnen komen. Op die manier verloren we een kwart van onze deelnemers.

In bovenstaande grafiek is de ontwikkeling goed te zien: groei tot aan december 2019, daarna de coronapandemie, waarna we in het najaar van 2021 de weg terug naar 10.000 deelnemers konden inzetten.

Programma's

In de loop van de jaren zijn er elf programma's ontwikkeld, en eind 2021 zijn er twee in voorbereiding. Senia startte ooit met leesclubs moderne literatuur, enkele jaren later kwam

geschiedenis erbij, nog weer later filosofie, biografieën en de andere talen Frans, Duits en Engels. Tenslotte kwam er ook een programma voor kunstgeschiedenis tot stand. Al sinds 2016 kent Senia daarnaast ook muziek-luistergroepen. De eerste Leesclubs Poëzie hopen we in januari 2022 op te richten, en leesclubs Natuur in maart/april.

Rond elk genre kwam er een werkgroep van deskundige vrijwilligers die criteria vaststelde voor het samenstellen van een jaarlijkse keuzelijst (en daarvoor inzicht moest hebben in wie de doelgroep was voor het betreffende programma), de methodiek rond de leeswijzers ontwikkelde en de vinger aan de pols hield of hun keuzes nog aansloten op de werkwijze in de groepen.

Toegankelijk zijn voor mensen met een beperking

We hebben in de afgelopen jaren (2018-2020) met hulp van het Oranje Fonds aandacht besteed aan het toegankelijker maken van de organisatie voor mensen met een beperking. Als we niet uitkijken, raken de conclusies in de vergetelheid. Daarom hebben we de aanbevelingen kort samengevat opgenomen in bijlage 1. Omdat Senia vooral de doelgroep van senioren bereikt, is de toegankelijkheid van de website extra belangrijk.

Ontwikkelde methodiek voor het oprichten van nieuwe groepen

Senia moet constant nieuwe deelnemers aantrekken om op hetzelfde peil te blijven. Mensen blijven niet een paar jaar deel uitmaken van een leesclub (sommigen meer dan tien jaar, anderen zijn na een jaar weer weg...). De redenen om uit te stromen zijn bekend en worden gemonitord. Ze zijn voornamelijk persoonlijk van aard: gezondheid, verhuizing, weer eens iets anders willen gaan doen. De gezondheid of verhuizing van andere leesclub-leden kan ook de reden zijn: als 'leuke mensen' de club verlaten, kan dat de aanleiding voor anderen zijn om te stoppen.

Om te bewerkstelligen dat het aantal deelnemers op peil blijft, bestaat er een netwerk van zo'n 30-40 vrijwilligers/ambassadeurs die in hun eigen regio oprichtingsbijeenkomsten organiseren die tot nieuwe groepen leiden. De methode voor de oprichting is in de loop van de jaren tot in details ontwikkeld, er zijn vrijwilligers speciaal voor administratie en voor PR, er is een aanpak van de bijeenkomsten zelf, en een gestroomlijnde logistiek om de nieuwe deelnemers die uit deze activiteiten voortkomen van documentatie te voorzien.

Verbreiding activiteiten

De laatste jaren zijn we onze activiteiten gaan verbreden. We bieden meer activiteiten aan voor mensen die niet bij een leesclub zijn aangesloten, voor 'niet-leden' dus. Er zijn eenmalige boekbesprekingen, zowel fysiek als online, excursies keren weer terug op ons programma (als er geen coronamaatregelen meer zijn), er is een nieuwsbrief die een informatiebron voor kunst en cultuur is geworden en er zijn in het voorjaar online presentaties voor leden en niet leden van onze programma's. Kortom, Senia heeft zich verbreed. In het najaar van 2021 hebben we deze verandering verankerd in de statuten.

Medewerkers, vertrek oprichters

Senia is ooit begonnen als een VOF, werd een paar jaar gesubsidieerd door het Oranje Fonds (en veranderde in die tijd in Stichting Senia), en bouwde daarna langzaam maar zeker een 'personeelsbestand' op. In het najaar van 2021 telt Senia vijf parttimers, elk met een dienstverband van enkele dagen per week, en een freelancer voor PR-documentatie.

We staan voor het moment dat de twee oprichters van de stichting, Ineke van de Rotte en Marijke Slager, Senia gaan verlaten. Het is toeval dat dit gelijktijdig gaat plaats vinden, de planning was anders. Dat zal de organisatie gaan veranderen. Dit beleidsplan is daarom ook maar voor twee jaar geschreven. Dat geeft opvolgers de tijd om na een inwerkperiode een nieuw plan te maken voor vier jaar.

Hoofdstuk 2. Doelstelling Senia

Wat stelt de stichting zich ten doel? Het bepalen van de doelstelling is soms niet eenvoudig. Wat is doel en wat is middel om daartoe te komen?

In de eerste jaren van het bestaan van Senia was het oprichten en in stand houden van leesclubs het enige doel, dat al moeilijk genoeg was. Daar kwamen andere activiteiten als excursies bij en zomeractiviteiten, en gaandeweg evolueerde Senia zich tot een organisatie met een ruimer doel. Daarom hebben we de tekst die tot 2021 de doelstelling vormde (zie hieronder bij B) omgevormd tot 'middel om het doel te bereiken'. Er is een ruimere doelstelling geformuleerd, die sinds november 2021 in de statuten van Senia is vastgelegd (zie A).

A. De stichting stelt zich tot doel *(tekst volgens statuten)*

- a. bij te dragen aan verbinding in de samenleving, en eenzaamheid te bestrijden door mensen de gelegenheid te geven nieuwe contacten op te doen;
- b. het lezen als zodanig te bevorderen;
- c. de liefde voor literatuur en andere uitingen van kunsten en wetenschappen te bevorderen;
- d. bij te dragen aan de verspreiding van kennis en de uitwisseling van meningen op het terrein van onder andere geschiedenis, filosofie, kunst, muziek.

B. De stichting tracht haar doel te bereiken door *(tekst volgens statuten)*

- a. mensen bij elkaar te brengen in groepen met eenzelfde belangstelling, zoals leesgroepen en muziek-luistergroepen
- b. informatie te verspreiden onder geïnteresseerden over onder meer literatuur, geschiedenis, filosofie en kunst;
- c. het organiseren van activiteiten waardoor mensen vrijblijvend kennis maken met literatuur, kunst en cultuur;
- d. samenwerking zoeken met andere instellingen in het sociaal-culturele domein, zoals bibliotheken, musea, theaters en culturele consumentenorganisaties;
- e. het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk zijn.

Gevolgen ruimere doelstelling

De verruiming van de doelstelling is iets dat organisch gegroeid is, de behoefte aan activiteiten voor belangstellenden die geen lid zijn groeide. De niet-leden betalen wel om deel te nemen, maar er is voor verschillende eenmalige activiteiten geen verplichting om lid van een Senia-groep te zijn.

De ontwikkeling werd nog eens versneld door de coronapandemie. De nieuwsbrief kreeg in die tijd een ruimere doelstelling, we gingen tips geven over online theatervoorstellingen, we gaven informatie over interessante wandelingen en excursies. We begonnen met online boekmeetings.

In de loop van de jaren kwamen deelnemers ook steeds vaker zelf met initiatieven, om een specifiek thema met elkaar te bespreken waarvoor dan medestanders gezocht werden, om een bepaalde (niche-)groep tot stand te brengen of een bepaald boek te bespreken. Het is de uitdaging voor de komende jaren om aan de verruiming van de doelstelling van Senia verder vorm te geven. Met zoveel creatieve geesten binnen één organisatie is dat een plezierig vooruitzicht.

Hoofdstuk 3. Sterke en zwakke kanten

Om te bepalen waar Senia zich de komende jaren op moet richten, maken we in dit hoofdstuk een opsomming van sterke en zwakke kanten.

STERKE KANTEN

De formule

Onze meest opvallende sterke kant is de formule die aan al onze groepen ten grondslag ligt: zelfstandige, zelfregulerende groepen die goed kunnen functioneren door input die we vanuit een centraal punt aanleveren en die structuur biedt. Die input zit in veel verschillende aspecten. In de grootte van de keuzelijst bijvoorbeeld, 10-20 nieuwe boeken per jaar zodat het kiezen mogelijk is zonder fricties in de groep te veroorzaken. Ook voor het aantal te kiezen boeken of muziekstukken doen we een voorstel voor wat 'normaal' is, namelijk zeven. Onze groepen hebben geen leiding die moeilijke discussies kan stroomlijnen. Wel hebben alle groepen een 'contactpersoon', maar die is niet bedoeld om een leidinggevende rol te spelen.

Bij alle sturing die we aanbieden is er toch steeds een escape voor groepen die het anders willen. Naast de 10-20 nieuwe boeken/muziekstukken zijn er ook nog 60-80 leeswijzers uit eerdere jaren. Meer boeken lezen dan zeven is ook mogelijk, op een later moment een keuze maken kan ook, maar de standaard is gegeven en biedt daarmee houvast.

Voor de leeswijzers geldt hetzelfde. Ze bieden structuur, in dit geval voor de bespreking zelf, de gespreksvragen volgen de logische gespreksvolgorde over een boek. Maar als een groep de vragen niet wil gebruiken, of er een keuze uit wil maken: even goeie vrienden.

Om nog even voort te borduren op de 'wijzers': luisterwijzers bieden meer informatieve inhoud dan de leeswijzers omdat ze de luisteraars door fragmenten van het te beluisteren stuk heen leiden. Leeswijzers van poëzie hebben dat kenmerk ook, ze begeleiden de deelnemers bij de voorbereiding op de bijeenkomst.

Door uit te gaan van deze formule is voor Senia 'the sky the limit'. Met de formule in de hand zijn ook andersoortige groepen op te richten van mensen met eenzelfde soort interesse.

Het fysiek bij elkaar komen

Een tweede sterke kant is het feit dat de Senia-groepen fysiek bij elkaar komen. In leesclubland zijn wel meerdere organisaties actief, maar Senia is de enige die mensen lijfelijk bij elkaar brengt, met een landelijke spreiding. Er zijn nog wel enkele andere leescluborganisaties actief, maar deze zijn vooral op online-activiteiten georiënteerd (Hebban) of gebonden aan een regio (Literatuurclubs Drenthe) of aan bijvoorbeeld een televisieprogramma.

Het fysiek bij elkaar komen maakt deze groepen bij uitstek de plek om nieuwe kennissen op te doen en nieuwe vriendschappen te sluiten. In het voorstelrondje bij het oprichten van een nieuwe groep hoor je vaak als motivatie: 'ik ben net verhuisd en wil nieuwe mensen leren kennen', 'ik ben net met pensioen en wil meer gelijkgestemden in mijn woonplaats ontmoeten', 'ik ben alleen komen te staan en ben op zoek naar contacten'. (Natuurlijk naast het lezen van boeken, uitwisselen van meningen, stok achter de deur etc.)

Het uitgangspunt van Senia is dat een leesclub of luisterclub aan de leden contacten 'op fietsafstand' oplevert. Daarom worden nieuwe groepen in alle gemeenten, groot en klein, opgericht. Als die gemeente te groot is voor 'fietsafstand', geldt dit ook voor wijken/stadsdelen.

Tijdens de coronapandemie zijn er daarnaast ('toch', zou je ook kunnen zeggen) online leesclubs ontstaan. Ze kunnen, ook na corona, een waardevolle aanvulling vormen waar het genres betreft waarvoor geen grote doelgroep bestaat. Bijvoorbeeld een leesclub over Oosterse filosofie, een leesclub Frans voor wie in een omgeving woont waar daarvoor te weinig belangstelling bestaat, etc.

Ook voor de presentatie van de nieuwe keuzelijsten in het voorjaar hebben we de online-presentatie 'ontdekt'. Webinars met de mogelijkheid om (vanuit huis) meerdere sprekers in beeld te brengen, gaven als voordeel dat uit heel Nederland mensen konden kennis nemen van de nieuwe keuzelijsten. Er namen veel meer mensen mee dan voorheen toen de bijeenkomsten nog op één centrale plek in het land gehouden werden.

Grote spreiding over Nederland

Senia-groepen vind je door heel Nederland. In bijlage 2 staat het overzicht van 365 plaatsen, stadsdelen of wijken waarin Senia actief is. Buiten Nederland zijn er enkele leesclubs Senia-filosofie in Antwerpen. Verder bestond er ooit een leesclub van expats in Chili, en later in Koeweit.

Online kan er veel, maar dat is zoals gezegd niet waar Senia zich in onderscheidt.

Inzet van vrijwilligers in werkgroepen per programma

Specifiek voor Senia is dat de organisatie grotendeels gebaseerd is op vrijwilligerswerk. De vijf parttime medewerkers zijn vooral met de organisatie en administratie bezig, de 145 vrijwilligers brengen de kennis in huis, en zorgen voor de spreiding van activiteiten over Nederland.

We vermelden de inzet van vrijwilligers zowel bij de sterke als bij de zwakke kanten. Als sterke kant noemen we hier de inzet van vrijwilligers/deskundigen in de werkgroepen. Historici, neerlandici, musicologen, deskundigen op het gebied van filosofie, literatuur,

kunst, poëzie en natuur, Senia kan op deskundigen uit veel disciplines en beroep doen. Het is over het algemeen ook niet moeilijk om hen te vinden. Er zijn mensen die na hun pensioen hun vak willen bijhouden, niet de hele dag en de hele week en niet al te intensief. Maar op de Senia-manier is het juist wel aantrekkelijk: zelf veel lezen of luisteren om input te leveren voor een keuzelijst, vier of vijf vergaderingen per jaar, veel onderling mail-verkeer en enkele leeswijzers of luisterwijzers per jaar schrijven op de momenten dat het je uitkomt.

Grote tevredenheid bij deelnemers over functioneren Senia

De leden van Senia zijn ook onze fans. Dat merkten we bij een donatieactie aan het begin van 2021 om aan de ontstane financiële tekorten het hoofd te bieden. Al eerder, in de zomer van 2020 was er een onafhankelijk onderzoek gedaan onder de deelnemers naar de tevredenheid. Hier één reactie uit het lezersonderzoek gedaan in 2020 op de vraag hoe men Senia ziet:

“Gedreven club van vrijwilligers. Leveren uitstekend materiaal als startpunt voor inspirerende discussies over het boek dat je gelezen hebt. Meerwaarde van gezamenlijke gedachtenuitwisseling. Je komt verrijkt terug uit een discussiebijeenkomst. Verbaasd hoeveel een groep gezamenlijk aan kennis weet te ventileren.

Senia-groepen worden vriendengroepen, en daarmee kunnen ze een grote rol spelen in het leven van heel veel mensen. Nog enkele citaten staan in bijlage 3. Daar ook als kleine illustratie van het plezier waarmee groepen functioneren een lijstje van zelfgekozen namen van groepen.

Kleine organisatie heeft voordelen

Het heeft voordelen om een kleine organisatie te zijn. Onze sterke kant is dat we op service gericht zijn, de medewerkers op kantoor kennen de situatie van veel van de groepen, met de vrijwilligers is veelvuldig contact, er is een lijstje naar veel bibliotheken. Het is een voordeel van een kleine organisatie.

ZWAKKE KANTEN

Slecht imago van leesclubs

Voor de bekendheid van de activiteiten van Senia is het niet makkelijk dat leesclubs een nogal suf imago hebben. Dat merken we als we in de Boekenweek, in de periode van Nederland Leest of bij een andere gelegenheid aandacht vragen bij de media voor leesclubs. De eerste vraag is of er ook wel jongeren bij zitten. En de tweede of er ook mannen aan deelnemen. Kortom, een activiteit waar vooral 60-plus vrouwen aan deelnemen, daar zit geen krant of televisieprogramma op te wachten. Gelukkig hebben we dan altijd nog leesclubs geschiedenis met veel mannen, filosofie en muziek waar de verhouding tussen mannen en vrouwen qua deelname meer gespreid is. Maar het blijft lastig. En merkwaardig.

Overigens gaan we er in het bovenstaande al vanuit dat leesclubs überhaupt een imago hebben, dat het fenomeen bekend is. Dat is niet zo.

Men associeert ‘leesclub’ met literatuur

Het valt te betwisten of het een zwakke kant is dat mensen bij ‘leesclubs’ aan romans denken, en niet aan non-fictie. Toch is het voor Senia wel een dingetje... De mensen die op internet zoeken naar een leesclub doen dat omdat ze romans willen lezen. Lezers van non-fictie, geschiedenis bijvoorbeeld of kunstgeschiedenis, gebruiken het zoekwoord ‘leesclub’

niet omdat ze het fenomeen niet kennen. De spontane aanmeldingen komen dan ook voornamelijk binnen voor moderne literatuur. Dat is mooi, maar literatuur-lezers vormen een andere doelgroep dan filosofie-lezers, kunstgeschiedenis-lezers, geschiedenis-lezers. We moeten meer werk verzetten om die lezersgroepen te bereiken. Laat staan wat er nodig is om bekend te raken onder muziekliefhebbers.

NB1: Als je tijdens een oprichtingsbijeenkomst vertelt wat Senia nog meer aan genres biedt, meldt zich meteen een aantal mensen die de voorkeur geeft aan die andere leesclubs, wat weer het begin kan vormen voor andere groepen.

NB2: Aanvankelijk kozen we 'leesgroep' als benaming voor onze activiteiten. Totdat bleek dat dit niet als zoekwoord wordt gebruikt op internet. En we dus snel overstapt zijn.

NB3: Om te laten blijken dat we ook luisterclubs in huis hebben, kozen we nogal eens voor de benaming 'lees-en luisterclubs'. Maar 'lees-en luisterclubs' is natuurlijk sowieso geen zoekwoord. Daarom scheiden we dit weer. Luisterclubs vormen 4% van het deelnemersbestand. Het is dus steeds zoeken naar de juiste hoeveelheid aandacht.

Uitsluitend middelbaar en hoger opleidingsniveau

Een zwakke kant in ons functioneren is dat we bijna uitsluitend mensen bereiken die middelbaar of hoger opgeleid zijn. Dat geldt nog het minst voor de literatuur-leesclubs (de 'gewone' leesclubs – zoals we ze ook wel noemen). Maar ook daar worden pittige boeken gelezen.

Teruglopende beschikbaarheid van boeken in bibliotheken

Bibliotheken hebben steeds minder boeken te leen. Of misschien moeten we zeggen: er wordt in Nederland steeds minder gelezen, en daardoor ook minder geleend bij bibliotheken. Gemeentebesturen vertalen die lagere uitleencijfers in lagere budgetten voor het instandhouden van boekencollecties. En dat leidt weer tot minder uitleningen... Voor leesclubs vormt het teruglopen van de boekencollecties in bibliotheken een belemmering in het functioneren. Met name door literatuurclubs wordt bij voorkeur geleend in de bibliotheek. De non-fictiegroepen hebben veel minder de verwachting dat de boeken van hun lijst te leen zullen zijn in bibliotheken en kiezen andere methoden om aan boeken te komen.

Het gebruik van e-books is (nog) geen gemeengoed in de leesclubs. Enerzijds heeft het met de leeftijd van onze deelnemers te maken – men is dan de e-books niet gewend. Anderzijds heeft het ook te maken met de soort boeken die gelezen worden: non-fictie lezers geven meestal de voorkeur aan papieren boeken omdat ze vaker nog eens willen kunnen terugbladeren. Veel mensen hebben het gevoel dat dit bij een e-book lastiger is.

Probleem met inzet van vrijwilligers om nieuwe groepen op te richten

We noemden onder de rubriek 'sterke kanten' de inzet van vrijwilligers. Ook hier, onder 'zwakke kanten' komen de vrijwilligers terug.

Voor het oprichten van nieuwe groepen steunt Senia geheel op vrijwilligerswerk.

'Ambassadeurs' noemen we de mensen die een stad, een regio of soms een hele provincie 'bedienen' waar het de oprichting van nieuwe groepen gaat. In tegenstelling tot het werk in werkgroepen doe je dit vrijwilligerswerk grotendeels in je eentje. Er zitten leuke kanten aan en minder leuke kanten. Een drukbezochte oprichtingsbijeenkomst geeft een kick. Maar de administratie die met de afhandeling van de bijeenkomst gepaard gaat, vormt voor

sommigen een last. Of de moppers van deelnemers die de boeken niet geleend kunnen krijgen, de (zgn) belangstellenden die niet reageren op je mailtjes...

Het ambassadeur-zijn is een vrijwilligersjob met veel kanten. Het is ons nog niet gelukt om de 'niet-leuke-kanten' ervan af te scheiden. Dat leidt tot verloop onder vrijwilligers. En tot regio's in Nederland waar we niet actief zijn, tijdelijk dan wel permanent.

Afhankelijkheid van publicatie van oprichtingsbijeenkomsten in lokale kranten

De naamsbekendheid van Senia neemt wel toe, maar is nog steeds niet groot. Daar proberen we veel aan te doen, maar het zit niet altijd mee. We zouden natuurlijk het liefst een keer in *Brommer op Zee* komen of in het programma Nieuwsweekend (voor literatuur), in OVT op zondagmorgen (voor geschiedenis), in Met het Oog op Morgen (voor Poëzie) of bij de Top-400 op Radio4 (voor onze muziek-luisterprogramma's). Maar dat zit er allemaal niet in. Op social media zijn we actief, er is een nieuwsbrief die naar bijna 15.000 adressen gaat, en – zoals uit onderzoek blijkt - onze deelnemers vertellen Senia in hun kennissenkring door. Maar ondanks al die aandacht, blijkt meer dan de helft Senia op het spoor te zijn gekomen door een aankondiging in een huis-aan-huisblad. Het gaat vaak goed, en de kranten krijgen tijdig onze aankondiging, maar veel vaker gaat het niet goed en wordt de aankondiging niet opgenomen. Een lokaal huis-aan-huis-blad moet er ook maar net plaats voor hebben.

Arbeidsintensieve formule (niet eenvoudig 'lid worden')

Een zwakke kant van onze (weliswaar sterke) formule is dat je niet zomaar lid kunt worden van Senia. Je wordt namelijk lid van een specifieke luisterclub of leesclub. Een club met een specifieke leeslijst, die halverwege het seizoen daar ook al een gedeelte van besproken heeft. Dat levert een hoop werk op bij inschrijving. Als Senia 100 nieuwe deelnemers per week inschrijft, zijn we daar al knap druk mee.

Hoofdstuk 4. De mening van de deelnemers

In de zomer van 2020 lieten we een enquête houden door onderzoeksbureau EM-onderzoek ter voorbereiding op een nieuw beleidsplan voor de periode 2021-2024. Met de enquête wilden we antwoord krijgen op vragen als: wat willen onze leden, en hoe kunnen we het beste aansluiten bij hun wensen. De enquête werd gestuurd naar ruim 9.500 leden en oud-leden. De enquête werd ingevuld door 1.350 leden en 176 oud-leden. In dit hoofdstuk de belangrijkste uitkomsten.

Samenvatting

Over de hele linie bleken de leden van Senia eensgezind en positief over het dienstenpakket, de service en de organisatie. Er waren ook weinig verschillen te merken naar leeftijd, geslacht of provincie. Natuurlijk zijn de interesses anders en maakt niet iedereen in gelijke mate gebruik van het aanbod, maar de mening over tal van zaken van en over Stichting Senia is tamelijk gelijk. Het is namelijk niet zo dat mannen een andere mening hebben dan vrouwen of dat jongere leden fundamenteel anders denken over bepaalde zaken dan oudere leden.

Een tweede conclusie die het vermelden waard is, is de wijze waarop leden oordelen over Stichting Senia. Over het algemeen bleken leden erg positief. Dat bleek niet alleen uit de kwantitatieve resultaten, maar zeker ook uit de open antwoorden. Een goed voorbeeld

hiervan zijn de antwoorden op de slotvraag uit het onderzoek: Is er nog iets dat u tot besluit van deze vragenlijst met Senia zou willen delen? De antwoorden bestaan natuurlijk uit opmerkingen of aandachtspunten, maar ook zijn de volgende antwoorden zeer vaak terug te vinden: Ga zo door, Jullie doen goed werk, Het is prima zo.

Waren er dan geen negatieve of kritische geluiden? Ja, die ook. Die blijken overigens vooral te zitten in de antwoorden op de open vragen. Het verslag van het onderzoek geeft een top 10 van de meest opvallende (kritiek)punten die uit de antwoorden op open vragen naar voren zijn gebracht.

Top 10 van wat het meest naar voren kwam in de open vragen

1. Grote waardering voor de vrijwilligers en medewerkers. Senia als vrijwilligersorganisatie wordt onderbelicht in communicatie.
2. De kwaliteit van de leeswijzers verschilt nogal. Meeste kritiek op de discussievragen die als schools en sturend worden ervaren.
3. Samenwerking/afstemming tussen bibliotheken en Senia kan beter en biedt kansen.
4. De excursies zijn vaak vol en duur.
5. Waarom geen digitale leeswijzers?
6. Meer oog voor jongere deelnemers: activiteiten, excursies en bijeenkomsten buiten werktijden.
7. Verkrijgbaarheid van boeken (via de bieb) laat te wensen over.
8. Dynamiek en samenstelling van de groep bepaalt voor een groot deel de tevredenheid van de deelnemers.
9. Meer activiteiten en excursies buiten de randstad.
10. Veel suggesties voor culturele activiteiten als 'meet and greet' met auteurs, culturele reizen (meerdaags) en lezingen.

Reactie

Op welke manier hebben we gereageerd op deze opmerkingen, en wat blijft over voor dit beleidsplan in de komende jaren.

- Ad 1. Het aspect van het benadrukken van Senia als vrijwilligersorganisatie nemen we als attentiepunt mee in de communicatie.
- Ad 2. We zijn eind 2020 een traject gestart om de kwaliteit van de leeswijzers nog beter te waarborgen. Voor de lange termijn zien we de oplossing in het verbeteren van de communicatie tussen de Senia groepen en 'hun' werkgroep. Als er meer reacties bij de werkgroep binnen komen, is de werkgroep beter op de hoogte van de wensen.
- Ad 3. Het verbeteren van de samenwerking met de bibliotheken heeft onze aandacht. We zetten extra in op een betere samenwerking met de regionale en provinciale service-instituten die aan leesclubs boekenkoffertjes/tassen leveren.
- Ad 4. De excursies waren voor Senia kostendekkend maar niet winstgevend. Ze werden begeleid door vrijwilligers. Door de coronamaatregelen waren we gedwongen om te stoppen met de excursies. We zijn van plan om ze wel weer in het programma op te nemen, maar dan georganiseerd door anderen dan onze vrijwilligers. De mogelijkheid bestaat dat ze nog duurder worden. Het is voor Senia een speerpunt om de leesclubs zo goedkoop mogelijk te houden, maar die wens geldt niet voor de excursies. Als kostendekkend betekent 'duur',

dan is dat jammer maar helaas.

Excursies zaten wel vaak vol, maar dan herhaalden we ze, net zo lang tot de belangstelling terug liep.

- Ad 5. De vraag naar digitale leeswijzers komt regelmatig terug. Onder andere vanuit het oogpunt van duurzaamheid. We hebben het onderzoek naar de voor- en nadelen ervan in dit beleidsplan opgenomen.
- Ad 6. Meer oog voor jongere deelnemers, wordt gevraagd. We doen regelmatig pogingen om leesclubs in de avonden op te richten. Maar onze inspanningen voor die doelgroep zijn inderdaad beperkt.
Het is van belang om het volgende in ogenschouw te nemen: de Senia-formule is arbeidsintensief. Een groot deel van de werkzaamheden wordt gedaan door vrijwilligers. Deze vrijwilligers willen zich vooral overdag inzetten, niet in de avonden en niet in het weekend.
- Ad 7. Verkrijgbaarheid van boeken laat te wensen over, is de opmerking Zie daarover ook ad 3, en onze voornemens in hoofdstuk 5, werkwijze.
- Ad 8. De dynamiek en de samenstelling van de groep is in hoofdzaak de bepalende factor in de tevredenheid over de leesclub. Dat is zo. Uiteindelijk is dat waar het allemaal om draait, maar pakt het meestal wonderwel fantastisch uit.
- Ad 9. Meer activiteiten en excursies buiten de randstad, werd gevraagd. Fysieke bijeenkomsten houden we vaak in het centrum van het land, in Utrecht bijvoorbeeld. Maar tijdens coronatijd hebben we ontdekt dat online bijeenkomsten in de vorm van webinars ook goed bevallen. Leden uit alle windstreken kunnen dan deelnemen.
Wat excursies betreft buiten de Randstad: dat ligt een beetje ingewikkeld. Voor de excursies naar steden als Amsterdam, Den Haag en Leiden (de Randstad kortom) was altijd veel belangstelling. Terwijl we voor excursies naar plekken in andere provincies vaak moesten leuren.
- Ad 10. We vonden het fijn dat er zoveel suggesties waren. We gaan de komende jaren meer eenmalige activiteiten ontwikkelen. Voor meerdaagse reizen zien we voorlopig nog geen taak weggelegd voor Senia. Er zijn andere organisaties die daar voor beter toegerust zijn dan wij.
-

Hoofdstuk 5. Voornemens, aandachtspunten voor de komende twee jaar

In dit hoofdstuk beschrijven we onze voornemens voor de komende jaren. Daarbij is het goed te bedenken dat Senia een transitie te wachten staat. De twee oprichters verlaten Senia, medewerkers die een spilfunctie vervulden in het contact met groepen, vrijwilligers en externe samenwerkingscontacten. Tevens is er nog sprake van een pandemie, waarvan niet bekend is hoe lang we daar de gevolgen nog van zullen ondervinden.

Je kunt ook zeggen dat het al mooi zou zijn als Senia zonder kleerscheuren het eind van 2023 haalt. Maar mocht er ruimte zijn voor verdere ontwikkeling en uitbouw, dan staan in dit hoofdstuk de aandachtspunten.

1. Programma

a. Eenmalige activiteiten uitbreiden

Senia heeft de doelstelling in de statuten verruimd. Het lezen bevorderen, liefde voor literatuur en andere kunsten bevorderen. Dat vraagt om een nadere uitwerking.

Er waren al eenmalige boekbesprekingen, we organiseerden al pop-up-leesclubs, we boden de nodige extra's aan in onze nieuwsbrief.

Maar het blijft voor de komende jaren een aspect om verder uit te werken.

Als we attent zijn op de mogelijkheden, zullen er ook experimenten ontstaan en nieuwe activiteiten opbloeien. Dat 'attent zijn', nemen we ons hierbij voor.

b. Leesprogramma's voor eenvoudiger boeken uitwerken ('waar gebeurd')

Een zwakke kant van Senia is dat we voornamelijk mensen met een middelbaar en hoger opleidingsniveau bereiken. Terwijl er veel meer mensen zijn die boeken lezen. Of we zouden willen dat ze dat deden – we willen immers het lezen bevorderen.

Als we doelgroepen met een ander opleidingsniveau willen bereiken zouden we misschien een ander soort boeken moeten voorstellen. 'Waar gebeurd' is een bestaande categorie in bibliotheken, die een andere groep van lezers aanspreekt. Misschien zouden we ook aan de formule moeten sleutelen en een lichte vorm van begeleiding moeten aanbieden. Maar om te beginnen zouden we samen met een of meerdere bibliotheken kunnen experimenteren met makkelijkere boeken, in de sfeer van 'waar gebeurd'.

c. Onderzoeken wat we kunnen betekenen voor lezers met andere culturele achtergrond

Er doen nu voornamelijk witte, (ietwat) oudere mensen mee aan de Senia-leesclubs en luisterclubs. Lezen mensen met een migratieachtergrond niet? Zijn er groepen van expats die het leuk zouden vinden om met Nederlanders te lezen?

Onderzoeken dus!

d. Mensen met een beperking

We hebben in de afgelopen jaren (2018-2020) met hulp van het Oranje Fonds aandacht besteed aan mensen met een beperking, en hoe we hen kunnen laten deelnemen in onze groepen.

2. Werkwijze

a. **Samenwerking met bibliotheken/service-instituten rond beschikbaarheid boeken verbeteren.**

Versillende provinciale en regionale serviceorganisaties voor bibliotheken bieden een speciale boekencollectie aan voor leesclubs. Deze organisaties stellen meerdere exemplaren van een boek beschikbaar in de vorm van boekenkoffertjes of boekentassen. Deze organisaties hanteren een andere keuzelijst dan Senia, elk serviceinstituut heeft weer een ándere lijst, om precies te zijn.

Voor de Senia-groepen kan een betere afstemming interessant zijn, in die zin dat de keuzelijsten van Senia en die van de service-instituten op elkaar afgestemd worden, en in gecombineerde vorm worden aangeboden aan nieuw op te richten groepen. Het is goed om eerst te starten met experimenten.

b. **Methodiek werving en coaching vrijwilligers/ambassadeurs verder ontwikkelen**

Er is al veel uitgedacht in de werving en coaching van regionale vrijwilligers/ambassadeurs. Maar er is meer te ontwikkelen om bij de niet-zo-leuke kanten van het ambassadeurschap te ondersteunen: verdere administratieve ondersteuning, een maatjes-programma, bijscholing, specialisatie.

c. **Zorgen voor toegang tot data/wijziging data in Afas-administratie voor deelnemers en vrijwilligers**

Senia maakt gebruik van een administratieprogramma dat in de loop van de jaren op allerlei onderdelen uitgebreid is met diverse modules. Maar er wordt alleen gebruik van gemaakt door de medewerkers. Het administratiesysteem toegankelijk maken voor deelnemers is een aandachtspunt waar eind 2021 aan gewerkt wordt, maar wat nog lang niet rond is. Het doel is dat deelnemers op de website van Senia zelf hun NAW-gegevens kunnen aanpassen. Ook opzeggingen zouden we graag via de website willen verwerken. (We hebben toch niet de illusie mensen nog van een opzegging te kunnen weerhouden, dan moet ook de afhandeling zo weinig mogelijk tijd kosten.)

d. **Leeswijzers digitaal**

De vraag naar leeswijzers in digitale vorm blijft regelmatig opkomen. In de komende jaren zullen we de koe toch weer eens bij de horens moeten vatten:

- Hoeveel kans is er dat onze informatie, ons tafelzilver, wegloopt naar niet-betalende deelnemers (verstekelingen, zoals we ze gekscherend noemen)? Welke methodes bestaan er om documenten te beveiligen?
- Zou er een abonnement moeten zijn met als optie dat de leeswijzers digitaal verstrekt worden.

3. Communicatie

a. Jaarkalender

Om aandacht en publiciteit te genereren voor andere leesclubs dan Nederlandstalige moderne literatuur gaan we werken met een jaaragenda. Daarin is plaats voor alle programma's van Senia. In de afgesproken periodes, vaak gekoppeld aan landelijke evenementen (Maand van de Geschiedenis, Klassieke Top-400) willen we extra PR inzetten op dat specifieke programma, en ambassadeurs stimuleren en ondersteunen om in die periode groepen van dat genre op te richten. Ook geeft een dergelijke jaarkalender meer mogelijkheden voor eenmalige activiteiten waarbij zowel leden als niet-leden aan kunnen deelnemen.

b. Methode met meer zekerheid van publicatie in lokale kranten

De afhankelijkheid van plaatsing van persberichten in lokale kranten is een zwakke kant in ons functioneren. Daarvoor zoeken we de komende jaren oplossingen. Die kunnen liggen in de sfeer van betaalde advertenties, maar misschien zijn er ook interessante online alternatieven.

c. Partnerschappen met organisaties actief op onze non-fictie genres

Onze non-fictie activiteiten verdienen meer aandacht. Daarvoor kan samenwerking en uitwisseling met categoriale organisaties en maandbladen/nieuwsbrieven interessant zijn. De al eerder genoemde jaarkalender biedt hier aanknopingspunten voor.

d. Meer interactie via website

Onze deelnemers zijn over het algemeen gelukkig met hun eigen club. Daaraan hebben ze genoeg, en een overweldigende behoefte aan aanvullende activiteiten is er niet. Toch is het de vraag of de nieuwsbrief en de website niet interactiever zouden moeten zijn, met meer mogelijkheden om meningen en ervaringen uit te wisselen.

4. Personeel

Senia is financieel gezien helemaal afhankelijk van de bijdrage van de deelnemers. Er is geen sprake van overheidssubsidie. Er waren wel eens door fondsen bekostigde projecten, maar deze vergden meestal meer aan personele inzet dan ze aan resultaat opleverden. We vertrouwen daarom maar het liefste op onze eigen kracht en de inkomsten die voortkomen uit de deelnemersbijdrage.

Hoe meer deelnemers, hoe meer medewerkers, en hoe meer we ook aan arbeidsdeling toekomen. Bij een toenemend aantal deelnemers hebben we de volgende wensen.

a. Scheiding coaching ambassadeurs van boekhouding

De werving en begeleiding van ambassadeurs enerzijds en boekhouding anderzijds is eind 2021 nog in één functie samengebracht. En deze functie komt begin 2022 vacant. Omdat het aantal deelnemers door corona nog beperkt is (8.500), blijven het voorlopig twee kleine dienstverbanden, van resp. twee dagen en één dag per week. De wens bestaat om beide

functieonderdelen uit te breiden tot resp. drie en twee dagen per week.

b. Inhoudelijk medewerker

Een tweede combinatie zit nu in die van de directeur/creatief ondernemer. Deze medewerker geeft zowel leiding aan de organisatie, als dat hij/zij de activiteiten van de werkgroepen ondersteunt, naast zo nog wat taken. Voor de inhoudelijke kant van Senia zou een specifieke medewerker moeten komen. Iemand die mee kan denken met de werkgroepen, die in staat is nieuwe programma's op te starten, evaluaties kan entameren, etc.

c. Uitbreiding ledenadministratie blijft een constante

Met de groei van het aantal deelnemers blijft uitbreiding van de personeelsinzet op de ledenadministratie noodzakelijk. Belangrijk daarbij is wat de aansluiting van het administratiesysteem op de website gaat opleveren. Als deelnemers of belangstellenden zelf hun NAW-gegevens kunnen invullen of wijzigen, levert dit dan een werkbeparing op? Verder ligt er een aanbod van de drukker waar we het gebouw mee delen om een deel van het logistieke traject over te nemen. Het is de moeite waard om dit aanbod serieus te onderzoeken.

d. Programmamaker voor eenmalige activiteiten

Als we een organisatie willen zijn met een ruime algemene doelstelling, is het nodig dat we veel eenmalige, laagdrempelige activiteiten aanbieden. De organisatie ervan ligt nu bij de directeur/creatief ondernemer. Een programmamedewerker (zoals ook bibliotheken die kennen) zou daarvoor meer dan gewenst zijn.

5. Toezichtstructuur

Senia kent een structuur waarin een directeur-bestuurder de leiding van de organisatie heeft, en een Raad van Toezicht daarop toezicht houdt. De directeur legt verantwoording af in de vorm van rapportages, jaarstukken en beleidsvoorstellen. Met een nieuwe directeur-bestuurder zal deze structuur regelmatig geëvalueerd moeten worden.

Bijlage 1. Aanbevelingen kort samengevat uit project met steun Oranje Fonds

Toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

ALGEMEEN

1. Op de website laten zien dat mensen met een beperking welkom zijn
2. Enkele keren per jaar In de nieuwsbrief aandacht schenken aan 'good-practices'
3. Raad van toezicht kan aandacht stimuleren door de organisatie jaarlijks om een rapportage op dit onderdeel te vragen.
4. Jaarlijkse in april mei stimuleren dat groepen hun functioneren evalueren.

BLINDEN EN SLECHTZIENDEN

1. Toezenden keuzelijsten en leeswijzers in aangepaste vorm (zonder vormgeving)
2. Leeswijzers leveren in platte tekst *zonder vormgeving*
3. Goed samenwerken met de stichting Passend Lezen
4. Iemand verantwoordelijk maken voor de specifieke voorzieningen voor blinden en slechtzienenden. Vrijwilliger?

SLECHTHOREND DOOF

5. Good practices over mensen met gehoorproblemen in nieuwsbrief, twee keer per jaar
6. Vrijwilliger/ambassadeur benoemen, aandacht voor 'auditief'
7. Aandacht voor gehoorproblemen opnemen in boekje nieuwe deelnemers

OUDEREN

8. Goed samenwerken met bibliotheken, zodat boeken lenen makkelijker wordt

MAKKELIJK LEZEN

9. Senia kan een rol vervullen in leesclubs 'makkelijk lezen', maar dit onderdeel leent voor een speciaal project, met een eigen projectmedewerker.

WEBSITE, uitwerking van onderzoek door bureau Accessibility naar de toegankelijkheid van de Senia-website voor mensen met een beperking.

- a. Links onderstrepen, en tekst een andere kleur
- b. 'Klik hier' of 'kijk verder' voorkomen, meer informatie in de link
Dus niet 'Kijk verder' maar 'Bekijk de nieuwe literatuurlijst', of Lees het interview'.
- c. Alt(ernatieve)-tekst bij afbeeldingen
- d. Geen tekst die in afbeeldingen staat.

Bijlage 2. Plaatsen wijken/stadsdelen met Senia-groepen

Plaats of wijk/stadsdeel met Senia-groepen		
	Amsterdam Reigersbos	Boskoop
	Amsterdam Roelof Hartplein	Boxtel
	Amsterdam Slotermeer	Breda
	Amsterdam Slotervaart	Breukelen
	Amsterdam Westzijde	Budel
	Amsterdam Zuid-Oost	Buitenpost
	Antwerpen	Bunschoten
	Apeldoorn	Burgh-Haamstede
	Appingedam	Bussum
	Arnhem	Capelle aan den IJssel
	Arnhem	Castricum
	Arnhem Elderveld	Coevorden
	Arnhem-Zuid	Cuijk
	Assen	Culemborg
	Asten	Dalfsen
	Augustinusga	De Bilt
	Baarlo	De Ronde Venen
	Baarn	Dedemsvaart
	Badhoevedorp	Delft
	Barendrecht	Delft Tanthof
	Beetsterzwaag	Den Bosch
	Beilen	Den Haag
	Bemmel	Den Haag Duinoord
	Beneden-Leeuwen	Den Haag Vogelwijk
	Bennebroek	Den Helder
	Benthuizen	Denekamp
	Bergen	Deurne
	Bergen op Zoom	Deventer
	Bergen-Schoorl	Deventer Keizerslanden
	Bergschenhoek	Diemen
	Bergum	Diepenveen
	Berkel en Rodenrijs	Diepenveen De Marke
	Berkel-Enschot	Dieren
	Berlicum	Doesburg
	Best	Doetinchem
	Beuningen	Dokkum
	Beverwijk	Doorn
	Bilthoven	Dordrecht
	Blaricum	Dordrecht Wilgenwinde
	Bloemendaal	Drachten
	Bodegraven	Driebergen
	Borne	Dronten

Duiven
Duivendrecht
Ede
Eelde
Eersel
Eibergen
Eijsden
Eindhoven
Eindhoven Oude Gracht
Elburg
Elst
Emmeloord
Emmen
Enschede
Epe
Ermelo
Etten-Leur
Franeker
Franeker
Geervliet-Heenvliet
Geldermalsen
Geldrop
Mierlo
Gilze
Goes
Goirle
Gorinchem
Gouda
Groningen
Grou
Haarlem
Harderwijk
Hardinxveld-Giessendam
Haren
Harlingen
Havelte
Hazerswoude-Rijndijk
Heel
Heemskerk
Heemstede
Heerenveen
Heerhugowaard
Heeze
Heeze-Leende
Heiloo

Heino
Hellevoetsluis
Helmond
Hengelo Gld
Hengelo Ov
Heukelum
Heusden
Hilvarenbeek
Hilversum
Hippolytushoef
Hoevelaken
Holtén
Hoofddorp
Hoogezand
Hoogland
Hoorn
Horst aan de Maas
Houten
Huizen
Hulst
IJmuiden
IJsselstein Overtoom
Kaatsheuvel
Kampen
Katwijk
Kerkrade
Krommenie
Landsmeer
Laren
Leek
Leerdam Bohemen
Leerdam
Leeuwarden
Leeuwarden
Camminghaburen
Leiden Merenwijk
Leiden Stevenshof
Leiderdorp
Leidschendam
Leimuiden
Lekkerkerk
Lelystad
Leusden
Leusden Masteelt
Lichtenvoorde

Lisse
Lochem
Loosdrecht
Maarheeze
Maarn
Maarsse
Maasbracht
Maasbree
Maassluis
Maastricht
Markelo
Meijel
Meppel
Middelburg
Middenbeemster
Mierlo
Mijdrecht
Mijnsheerenland
Moordrecht
Naarden
Naarden-Bussum
Ministerpark
Nederhorst den Berg
Nieuw Beijerland
Nieuwegein
Nieuwerkerk aan den IJssel
Nieuw-Vennep
Nijkerk
Nijmegen
Noordwijk
Noordwijkerhout
Nuenen
Numansdorp
Nunspeet
Oegstgeest
Oisterwijk
Olst
Ommen
Online
Oostburg
Oosterbeek
Oosterhout
Oosterwolde
Oostvoorne
Oss - Heesch

Oud Beijerland
Oudenbosch
Ouderkerk aan de Amstel
Panningen
Papendrecht
Pijnacker
Poeldijk
Purmerend
Putten
Raalte
Raerd
Reeuwijk
Renkum
Renswoude
Reuver
Rhenen
Ridderkerk
Rijssen
Rockanje
Roden
Roosendaal
Rosmalen
Rotterdam
Rotterdam Alexanderpolder
Rotterdam Centrum
Rotterdam Hillegersberg
Rotterdam IJsselmonde
Rotterdam Kralingen
Rotterdam Ommoord
Rotterdam Schiebroek
Santpoort
Sassenheim
Schagen
Schalkwijk
Schijndel
Schoonhoven

Sevenum
Sint Annaland
Sint Michielsgestel
Sint Oedenrode
Sneek
Soest
Spijkenisse
Stadskanaal
Steenbergen
Steenwijk
Strijen
Surhuisterveen
Swalmen
Tegelen
Terborg
Terneuzen
Tholen
Tiel
Tilburg
Twijzel
Tynaarlo
Uden
Udenhout
Uithoorn
Ulft
Utrecht
Valkenswaard
Varsseveld
Veendam
Veghel
Velden
Veldhoven
Velp
Velserbroek
Venlo
Venray

Vianen
Vinkeveen
Vledder
Vleuten
Vlijmen
Vlijmen-Heusden
Vlissingen
Voorburg
Voorschoten
Vught
Waalwijk
Waddinxveen
Wageningen
Walcheren
Warmond
Wassenaar
Weert
Weesp
Werkendam
Westervoort
Wijhe
Winterswijk
Woerden
Wolvega
Wormer
Woudenberg
Zaandam
Zaltbommel
Zeist
Zevenaar
Zierikzee
Zoetermeer
Zuid-Scharwoude
Zutphen
Zwolle
Zwolle Zuid

Bijlage 3. Citaten en bijzondere namen van Senia-groepen

Enkele citaten uit het lezersonderzoek, gehouden medio 2020

- *Senia biedt een bepaalde structuur (boekenlijst, leeswijzer) die andere leesclubs niet hebben.*
- *Lezen is leuker wanneer je het na die tijd kan bespreken. Te horen wat die ander ervan vindt. En wat ik heel mooi vind is dat je heel andere boeken leest dan je altijd gewend was. Omdat mijn vader docent NL was lazen we veel Nederlandse schrijvers. Maar nu heb ik kennis gemaakt met veel buitenlandse schrijvers.*
- *Ik was eerst lid van leesclubs, geleid door een 'moderator' die (deels) titels koos en alle voorbereiding naar zich toe trok. Resultaat: vaak nogal een monoloog. 'His Masters Voice.' Bij Senia ontwikkelt het gesprek zich natuurlijker, prettiger, waarbij ieder aan bod komt. Senia leeswijzers bieden die mogelijkheid - ook om zelf bepaalde vragen individueel te veranderen, c.q. over te slaan. Dat is zeker winst! De groep als geheel is de baas. Een 'master' hoeft niet braaf gevolgd te worden. Om 'gesprekken' is het mij te doen, gedachten uitwisselen, zienswijzen vernemen. Stel je toch voor: 65-plussers die weer in de klas zouden zitten luisteren, vinger opsteken of een beurt krijgen*

Bijzondere namen

Senia duidt groepen aan met een unieke naam, beginnend met de naam van de gemeente, stadsdeel of kern, daarna de eerste letter van het genre, en het volgnummer. Hilversum G5 is dus de vijfde leesclub geschiedenis in Hilversum. Amersfoort Vathorst N2 is de tweede leesclub (Nederlandstalige) literatuur in de wijk Amersfoort Vathorst.

Daarnaast kiezen groepen ook nog zelf namen. Hieronder voorbeelden:

- Alphen aan den Rijn Boekenballers
- Amersfoort Boek en Bier
- Augustinusga de Lettervreter (ook in Bunschoten en Delft wonen Lettervreter)
- Bodegraven Lectio
- Den Haag De drie noten
- Dordrecht De Lettertypes
- Goes Boekenbabbelaars
- Heukelum Lingelezers
- Hippolytushoef Het Uitgelezen Gezelschap
- Hoofddorp Boekwijzer
- Hulst De Leesviolen
- Leerdam Het Pauperparadijs
- Leusden Oervrouwen
- Noordwijk De Boekeniers
- Schijndel Leespalet
- Ulf Lettergeheim
- Utrecht van Kaft tot Kafka
- Valkenswaard Het Boekenbal (een Boekenbal is er ook in Leiden)
- Valkenswaard Specula's
- Valkenswaard 't Leesbrilleke
- Weert De Leesbril